

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

Fakulta európskych štúdií
a regionálneho rozvoja

Ústav európskych politík
a verejnej správy

Ing. Maroš Valach, PhD. – Ing. Monika Bumbalová, PhD.
doc. Ing. Oľga Roháčiková, PhD.

EKONOMIKA A FINANCOVANIE ÚZEMNÝCH SAMOSPRÁV

Nitra 2021

Vydala Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
vo Vydavateľstve SPU

Autori: Ing. Maroš Valach, PhD. (6,62 AH)
Ústav európskych politík a verejnej správy
FEŠRR, SPU v Nitre

Ing. Monika Bumbalová, PhD. (2 AH)
Ústav európskych politík a verejnej správy
FEŠRR, SPU v Nitre

doc. Ing. Oľga Roháčiková, PhD. (1 AH)
Ústav európskych politík a verejnej správy
FEŠRR, SPU v Nitre

Recenzenti: Dr. habil. Ing. Ľubica Rumanovská, PhD.
Ústav európskych politík a verejnej správy
FEŠRR, SPU v Nitre

Ing. Lucia Pospíšilová, PhD.
Ministerstvo dopravy a výstavby SR
Odbor mestského a územného rozvoja

Schválila rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre dňa 2. 12. 2021
ako skriptá pre študentov SPU.

Táto publikácia bola vytlačená na ekologickom papieri.

© M. Valach, M. Bumbalová, O. Roháčiková, Nitra 2021

ISBN 978-80-552-2422-0

Obsah

Zoznam obrázkov	6
Zoznam tabuliek	6
Úvod	7
1 Územná samospráva v Slovenskej republike	9
1.1 Samospráva ako súčasť verejnej správy	9
1.2 Vybrané problémy územných samospráv	19
2 Fiškálna decentralizácia v podmienkach Slovenska	24
3 Finančné hospodárenie územnej samosprávy	29
3.1 Teoretické vymedzenie rozpočtu územnej samosprávy	29
3.2 Legislatívne vymedzenie postavenia rozpočtu obce a rozpočtu VÚC	34
3.3 Rozpočtový proces	35
3.4 Rozpočtové príjmy územnej samosprávy	39
3.4.1 Bežné príjmy rozpočtu obce	41
3.4.2 Kapitálové príjmy	48
3.4.3 Príjmové finančné operácie	48
3.5 Rozpočtové výdavky územnej samosprávy	49
3.6 Rozpočtová klasifikácia	50
4 Metódy rozpočtovania v územnej samospráve	54
4.1 Položkové rozpočtovanie	54
4.2 Rozpočtovanie s nulovou bázou	55
4.3 Výkonové rozpočtovanie	55
4.4 Programové rozpočtovanie	57
4.5 Ďalšie metódy rozpočtovania	57
5 Programové rozpočtovanie v podmienkach SR	59
5.1 Programový rozpočet a jeho implementácia v podmienkach SR	59
5.2 Štruktúra programového rozpočtu a jeho obsah	62
6 Participatívny prístup k tvorbe rozpočtu	65
6.1 Priebeh participatívneho rozpočtovania v praxi	68
6.2 Aktéri participatívneho rozpočtovania	69
6.3 Obmedzenia participatívneho rozpočtovania	70
6.4 Modely participatívneho rozpočtovania	71
6.4.1 Participatívna demokracia	71

6.4.2	Demokracia blízkosti	72
6.4.3	Participačná modernizácia	72
6.4.4	Zúčastnenie viacerých participujúcich aktérov	72
6.4.5	Neo – korporativizmus	73
6.4.6	Komunitný rozvoj	73
6.5	Modely participatívneho rozpočtovania v Európe – podľa Krenjova a Raudla	74
6.5.1	Model Porto Alegre prispôsobený európskym podmienkam	74
6.5.2	Približujúca sa participácia	74
6.5.3	Konzultácie k verejným financiám	74
6.5.4	Komunitné participatívne rozpočtovanie	74
6.5.5	Účasť viacerých zainteresovaných aktérov	75
6.6	Tvorba participatívneho rozpočtu	76
7	Návratné zdroje financovania, ozdravný režim a nútená správa.....	78
7.1	Pravidlá používania návratných zdrojov financovania	78
7.2	Typy návratných zdrojov financovania	80
7.3	Ozdravný režim a nútená správa	82
8	Finančná politika obce a finančná analýza v územnej samospráve.....	84
8.1	Finančné politiky	84
8.2	Finančná analýza.....	87
9	Majetok a majetková politika obce	90
9.1	Teoretické a legislatívne východiská nakladania s majetkom územnej samosprávy	90
9.2	Štruktúra majetku samospráv	91
9.3	Najvýznamnejšie typy úkonov s majetkom miest a obcí.....	93
9.4	Hospodárenie s majetkom obce podľa zákona č. 138 / 1991 Zb. o majetku obcí	97
9.5	Vzťah starostu obce a obecného zastupiteľstva pri rozhodovaní o nakladaní majetku obce	98
9.6	Účely využívania majetku samospráv	99
9.7	Majetkové hospodárenie a majetková politika obcí a miest	102
10	Municipálne podnikanie.....	103
10.1	Podnikanie miestnych samospráv v legislatívnych podmienkach Slovenskej republiky	103
10.1.1	Priame podnikanie obcou	104
10.1.2	Podnikanie prostredníctvom organizácií a obchodných spoločností.....	105
10.2	Legislatívny rámec municipálnych podnikov v Slovenskej republike	107
10.2.1	Municipálne podniky podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení	107

10.2.2	Municipálne podniky podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme.....	107
10.2.3	Municipálne podniky podľa obchodného zákonníka č. 513/1991 Z. z.....	110
10.2.4	Municipálne podniky podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám	111
10.2.5	Municipálne podniky podľa zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní.....	111
11	Plánovanie a financovanie kapitálových investícií v podmienkach územnej samosprávy	113
11.1	Zisťovanie investičných potrieb obcí.....	114
11.2	Rozhodovanie o investičných prioritách.....	115
11.3	Financovanie plánu kapitálových investícií.....	117
11.4	Rozhodovanie o možnostiach financovania vybraných investičných priorít	121
11.5	Implementácia investičného projektu	123
	Použitá literatúra	125

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Organizácia verejnej správy na Slovensku	9
Obrázok 2 Orgány obce	16
Obrázok 3 Rozpočtový proces v územnej samospráve	36
Obrázok 4 Pomer prerozdelenia výnosov z DPFO	45
Obrázok 5 Kritériá rozdelenia dane z príjmov FO – miestna samospráva	45
Obrázok 6 Kritériá rozdelenia dane z príjmov FO – miestna samospráva	46
Obrázok 7 Rozdiel medzi tradičnou formou participácie a participatívnym rozpočtovaním.....	65
Obrázok 8 Proces participatívneho rozpočtovania	76
Obrázok 9 Štruktúra obecného majetku z hľadiska jeho charakteru	92
Obrázok 10 Účely využívania majetku obce	101

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Dimenzie decentralizácie	24
Tabuľka 2 Príjmy rozpočtu územnej samosprávy z viacerých hľadísk.....	39
Tabuľka 3 Klasifikácia výdavkov územnej samosprávy podľa rôznych hľadísk.....	49
Tabuľka 4 Príjmy podľa ekonomickej klasifikácie	51
Tabuľka 5 Výdavky podľa ekonomickej klasifikácie	52
Tabuľka 6 Finančné operácie podľa ekonomickej klasifikácie	53
Tabuľka 7 Prínosy programového rozpočtovania	60

Úvod

Územná samospráva je nepochybne jednou z kľúčových súčastí demokratického a právneho štátu, je tiež vyjadrením snahy o zabezpečenie záujmov určitého územného spoločenstva občanov. Za posledné roky prešla výraznými zmenami.

Jedným z dôležitejších nástrojov, ktorými disponujú územné samosprávne celky pri výkone zverených úloh, je právomoc vydávať vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre územnú samosprávu zo zákona všeobecne záväzné nariadenia. Tvorba práva na úrovni miest a obcí, resp. vyšších územných celkov, je tak integrálnou súčasťou výkonu územnej samosprávy a v konečnom dôsledku vyjadruje jej špecifický charakter ako podstatnej súčasti verejnej správy.

Hlavnou úlohou územnej samosprávy je uspokojovať potreby svojich obyvateľov a zabezpečovať rozvoj svojho územia. Samosprávy disponujú vlastným majetkom a príjmami, ktoré sú základným predpokladom výkonu originálnych kompetencií.

Vysokoškolské skriptá Ekonomika a financovanie územných samospráv sú predovšetkým určené pre študentov Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja, inžinierskych študijných programov Regionálny rozvoj a politiky EÚ a Rozvoj vidieka a vidieckeho turizmu. Cieľom skrípt je poskytnúť komplexný pohľad na systém financovania miestnej územnej samosprávy, na problematiku rozpočtového a majetkového hospodárenia územných samospráv, plánovania a financovania kapitálových investícií.

Autori	Ing. Maroš Valach, PhD. Ing. Monika Bumbalová, PhD. doc. Ing. Oľga Roháčiková, PhD.
Názov	EKONOMIKA A FINANCOVANIE ÚZEMNÝCH SAMOSPRÁV
Určené	Pre študentov SPU
Vydavateľ	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Vydanie	Prvé
Vytlačené	December 2021
Náklad	120 kusov
Počet strán	136
AH – VH	9,62 – 9,84
Tlač	Vydavateľstvo SPU v Nitre
ISBN 978-80-552-2422-0	Cena 5,30 €

Rukopis neprešiel redakčnou úpravou vo vydavateľstve.
Za odbornú náplň vydania zodpovedajú autori.

